

Vlaams
Parlement

ingediend op **259** (2019-2020) – Nr. 1
3 april 2020 (2019-2020)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Manuela Van Werde en Katia Segers

over de nieuwe beheersovereenkomst
van de Vlaamse Gemeenschap met de VRT
en over de omzetting van de
Europese richtlijn Audiovisuele Mediadiensten

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Elisabeth Meuleman.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Freya Perdaens, Wilfried Vandaele, Manuela Van Werde;

Filip Brusselmans, Johan Deckmyn, Klaas Sloomans;

Karin Brouwers, Orry Van de Wauwer;

Steven Coenegrachts, Stephanie D'Hose;

Elisabeth Meuleman, Gustaaf Pelckmans;

Hannes Anaf.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Kathleen Krekels, Philippe Muyters, Kris Van Dijck, Karl Vanlouwe;

Immanuel De Reuse, Jan Laeremans, Ilse Malfroot;

Maike De Rudder, Tinne Rombouts;

Els Ampe, Bart Tommelein;

Tine Van den Brande, Jeremie Vaneeckhout;

Katia Segers.

INHOUD

1. Ike Picone.....	4
1.1. Toelichting	4
1.2. Bespreking	5
2. Tim Raats	6
2.1. Toelichting	6
2.2. Bespreking	8
3. Cultuuroverleg, Kunstenpunt en Boekenoverleg	10
3.1. Toelichting Cultuuroverleg	10
3.2. Toelichting Kunstenpunt.....	11
3.3. Toelichting BoekenOverleg	13
3.4. Bespreking	144
4. Muziekoverleg, VAF, VOFTP en Klankverbond	16
4.1. Toelichting Muziekoverleg.....	16
4.2. Toelichting Vlaams Audiovisueel Fonds.....	17
4.3. Toelichting VOFTP	19
4.4. Toelichting Klankverbond	21
4.5. Bespreking	22
Gebruikte afkortingen	26

Bijlagen: zie de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

Op donderdag 5 maart 2020 hield de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een hoorzitting over de nieuwe beheersovereenkomst van de Vlaamse Gemeenschap met de VRT en over de omzetting van de Europese richtlijn Audiovisuele Mediadiensten.

De presentaties bij de toelichtingen zijn te vinden op de [dossierpagina](#) van dit verslag op www.vlaamsparlement.be.

1. Ike Picone

1.1. Toelichting

Ike Picone, docent Communicatiewetenschappen VUB, zal eerst enkele elementen bespreken van de rol van een openbare omroep in deze tijden met hun overload aan desinformatie. De spreker ziet in desinformatie een gif, dat in het systeem sluipt. De beste manier om het minder schadelijk te maken, is het te verdunnen met feitelijke informatie. Daartoe is aandacht nodig voor de perverse effecten van de verdienmodellen van de sociale media, de betaalmuren en de inkrimping van de openbare omroep.

De verdienmodellen van de sociale media zijn gericht ontworpen om zwakte in de menselijke psyche uit te buiten. Ike Picone toont een citaat van Sean Parker, een van de eerste investeerders in Facebook. Het komt erop aan om de mensen zo lang mogelijk op sociale media te houden en op die manier zoveel mogelijk reclame-inkomsten op te strijken.

Dat commerciële logica een probleem kan vormen voor de publieke functie van de media, is overigens van alle tijden. Dat probleem wordt door de technologische evoluties gewoon op de spits gedreven. Heel wat mensen die nieuws via sociale media krijgen, ontvangen dat van systemen met andere doelstellingen.

Betaalmuren zijn goed voor sommige nieuwsorganisaties. Volgens de prognoses zal niet elke organisatie ervan kunnen genieten. Sommige zijn erin geslaagd om de switch naar gratis nieuws te keren. Ze vormen front om de gebruiker duidelijk te maken dat hij voortaan zal betalen voor nieuws, ook uit meer populaire kranten als Het Laatste Nieuws en Het Nieuwsblad.

Zoiets raakt natuurlijk aan het recht op informatie. In het Digital News Report 2019 acht 70 procent van de respondenten, in alle leeftijdscategorieën, het heel onwaarschijnlijk dat hij de komende twaalf maanden zal betalen voor onlinenieuws van bronnen die hij goed vindt. Als daar de categorieën die 'onwaarschijnlijk' of 'eerder onwaarschijnlijk' antwoorden bijkomen, rest een bijzonder laag percentage dat bereid is te betalen. Dit gaat over de geschreven pers. Misschien is voor Vlaamse fictie de bereidheid tot betalen groter, en voor een goeie HBO-serie in combinatie met Vlaamse fictie geldt dat mogelijk in nog hogere mate.

Het lage bereidheidspercentage voor betaald nieuws toont aan hoe belangrijk het is om kwaliteitsvolle informatie in een digitale omgeving eveneens gratis aan te bieden. Dat is bij uitstek de taak van een openbare omroep, maar de VRT wordt geplaagd door een inkrimping en door het 'crowding out'-argument, dat erop neer komt dat een sterke digitale openbare omroep het publiek voor gratis commerciële media beperkt. Het zou dus negatieve markteffecten hebben, waarbij start-ups ontmoedigd worden en bestaande spelers uitgehongerd worden. Weliswaar nog preliminair onderzoek betwist dat argument echter. Een recent onderzoek van de universiteit van Oxford vindt er binnen de geraadpleegde data weinig steun voor. Het zou dus kunnen dat de activiteiten van een openbare omroep geen impact hebben op de bereidwilligheid om te betalen voor commercieel nieuws.

Een andere kwestie is of de openbare omroep het marktfalen moet compenseren of marktverstoring hoort te vermijden. In ieder geval is niet bevestigd dat hij marktverstoring werkt. Vlaanderen heeft een sterke openbare omroep. We kennen hier mediaconcentratie, maar vooralsnog is het vertrouwen in het nieuws hoog. Het lijkt erop dat alle media van dat vertrouwen genieten.

De verdienmodellen van de sociale media zijn gericht op het hacken van de menselijke psyche. Waakzaamheid is nodig, opdat de markt geen antidemocratisch effect sorteert met desinformatie die vrij kan worden verspreid door 'bad actors', van bijvoorbeeld politieke aard, met zowel linkse als rechtse strekkingen. Als nieuws achter betaalmuren verdwijnt en de bereidheid tot betalen tegelijk beperkt blijft, is onderbouwde informatie niet altijd voor iedereen te garanderen. Om dergelijk marktfalen te counteren, is de openbare omroep broodnodig, besluit Ike Picone.

1.2. Bespreking

Katia Segers vindt de argumentatie van Ike Picone sluitend. De desinformatie, de nefaste verdienmodellen van de sociale media en de betaalmuren hebben een impact op de democratie. Om die reden is betrouwbaar gratis nieuws nodig.

De kwestie is inderdaad of een sterke openbare omroep de bereidheid tot betalen voor nieuws van andere aanbieders niet uitholt. Het lid vraagt meer uitleg over het wetenschappelijke onderzoek daarover, dat vooralsnog de these bevestigt noch ontkracht.

Wilfried Vandaele noemt de stelling over 'crowding out' in verband met nieuws een discussie van dezelfde orde als die over de reclamewerving van de openbare omroep. Sommigen zeggen dat de radioreclame op de VRT de koek opeet, anderen dat die hem groter maakt. Wanneer is er wetenschappelijk bewijs of het argument opgaat of niet?

Ike Picone baseert zich op studies van het Reuters Institute for the Study of Journalism. Ten eerste deed dat instituut een comparatieve studie over nieuwsgebruik in 38 landen. Van die studie heeft het de vragen geanalyseerd die naar de bereidheid tot betalen hebben gepeild. Of iemand betaalt voor nieuws, levert geen significant verschil op in de houding ten opzichte van de openbare omroep. Er zijn dus geen indicaties dat mensen die veel gratis nieuws van de openbare omroep consumeren, niet voor commercieel nieuws zouden willen betalen. Er is geen correlatie met het aantal abonnementen op betalend nieuws en het gebruik van andere bronnen. Dat gegeven suggereert dat de taart groter wordt.

Vanuit die analyses heeft het instituut ingezien dat er nog te weinig bekend is en heeft het een vervolgstudie gepubliceerd op basis van marktcijfers over omzet van commerciële omroepen en abonnementen versus de positie van de openbare omroep. Ook daaruit komt er geen indicatie dat landen met een sterke openbare omroep een minder bloeiende commerciële nieuwssector hebben.

Kortom, twee heel verschillende methodologieën – van weliswaar dezelfde maar ook gerenommeerde onderzoeksgroep – lijken aan te tonen dat er geen 'crowding out' is. Met dergelijke conclusies hoort men voorzichtig om te gaan aangezien de onderzoekers op attitudes zijn moeten voortgaan. Onderzoekers zouden graag gebruikmaken van bijvoorbeeld de data van Facebook om te bekijken of bepaalde vormen van informatie meer of minder circuleren op sociale netwerken, en wat de rol van die netwerken daarin precies is. Bijkomend onderzoek van het mediagebruik en de marktmechanismen zijn dus zeker nog nodig.

Katia Segers acht desinformatie tegengaan wezenlijk voor het democratische functioneren van een land. Een sterke openbare omroep is daarbij belangrijk. Wat zou de VRT nog meer moeten doen dan vandaag?

Ike Picone verwacht dat de VRT een sterke multimediale speler is, zonder kunstmatige grenzen. De commerciële aanbieders convergeren en consolideren immers tot multimedagroepen. Ook het mediagebruik van de burger is multimediaal. Een openbare omroep hoort zo weinig mogelijk hinderpalen te ondervinden om informatie tot bij de burger te krijgen. Dus moet hij kunnen gaan waar de burger is – Instagram, Discord, waar dan ook.

Een commercieel medium kan zijn platform kiezen. Een openbare omroep heeft in de visie van *Ike Picone* de plicht anders te werken. Dat kan hij doen vanuit een collaboratieve visie, dus samen met de sector.

De VRT zou dus meer ambitie aan de dag mogen leggen en in projecten zoals een Vlaamse streamingdienst het voortouw kunnen nemen, maar ook met betrekking tot andere innovatie in de bredere zin van het woord als die de hele sector kan helpen. Ze neemt bijvoorbeeld al deel aan factcheckingprojecten, maar zou ook daarin ambitieuzer kunnen zijn en een flexibelere samenwerking kunnen zoeken. Dat kan dan leiden tot de oprichting van een factcheckingplatform waarvan alle media kunnen genieten.

De besparingen zetten druk op dergelijke ambities. Ook de overtuiging dat zo iets enkel met Europese financiering mogelijk is, zorgt voor beperkingen, gezien de logheid van de Europese apparaten en de Europese oriëntering.

Ike Picone acht het dan ook beter om op Vlaamse prioriteiten te focussen en daar de partnerschappen aan te halen.

2. Tim Raats

2.1. Toelichting

De kern van het onderzoek van *Tim Raats*, senior researcher voor imec-SMIT, gaat over de samenwerking van de VRT met culturele spelers, het middenveld en de private media. Sinds 2008 is samenwerking volgens de beheersovereenkomst een van de kernstrategieën om de rol van publieke omroep te vervullen. Bij de BBC hoort vanaf 2004 samenwerking tot de kern van de organisatie.

Samenwerking op de voorgrond plaatsen is ook retorisch interessant. Als het principe lang genoeg benadrukt wordt, komt het uiteindelijk in elke materie op de voorgrond: technologie, efficiëntie, marktversterking en publieke opdracht. Op die vier vlakken is samenwerking relevant, maar het risico bestaat ook dat ze herleid wordt tot formele normen. Specifieke richtlijnen zijn goed, maar mogen niet in een loutere checklist resulteren.

Met het oog op meer samenwerking vanwege de openbare omroep is een echte samenwerkingsagenda nodig, die de retoriek overstijgt en tot zinvolle samenwerking leidt voor zowel de markt als de samenleving.

In de huidige beheersovereenkomst staat het woord partnerschap ongeveer zeventig keer: met regionale omroepen, journalistieke spelers, uitgevers, private spelers, culturele organisaties; over technologie, mediawijsheid enzovoort. De VRT moet in dialoog gaan met belangenverenigingen en vertegenwoordigers van het middenveld, met de onafhankelijke productiesector, met partneromroepen, met de EBU en noem maar op.

De stakeholders – private spelers zowel als middenveldorganisaties – linken de rol van de VRT steeds meer aan het bredere ecosysteem. Ze verwachten meer van de VRT, ook omdat ze hun lot en belangen met de VRT delen. In de stakeholderbevraging door imec-SMIT voor de sectorraad Media is samenwerking met regionale spelers, innovatie, cultuur, onderwijs en mediawijsheid de vaakst genoemde besogne. In elk van die domeinen werkt de VRT nu al samen. Met de regionale spelers loopt dit het vaakst mank, daar er met hen weinig structurele samenwerking is.

De openbare omroep heeft heel wat gedaan met het oog op meer structureel overleg. Dat wordt weliswaar toegejuicht, maar partners klagen ook over een top-downbenadering. Om tot realisaties te leiden moeten de onderhandelingen ook gevoerd worden door personen die voldoende hoog in de organisatie staan. Het aanstellen van educatief, cultureel, mediawijsheids- en regionale-omroepenverantwoordelijken volstaat niet als die persoon enkel overleg kan organiseren en niet genoeg gewicht heeft in de organisatie, of als de resultaten van het overleg niet gedragen worden door de overkoepelende strategie.

Samenwerking is niet per se goedkoper. Ze staat of valt met voldoende middelen. Als de VRT moet besparen, zal ze zich focussen op haar kerntaak, programma's maken. Samenwerken voor innovatie gebeurt in het kader van Europese projecten, in VRT-Sandbox. De private spelers wensen de resultaten van de technologische innovaties en de projecten meer gedeeld te zien.

Tim Raats vervolgt met de analyse van de VRT-partnerschappen. De VRT werkt in de periode van een beheersovereenkomst met meer dan honderd partners samen. Samenwerking bespaart niet altijd geld, en berust op politieke keuzes. De grote uitdaging is samenwerking in het DNA van een organisatie krijgen. Voor bijna elke Europese openbare omroep is dat nog een opgave. Wel zien heel wat van hen de VRT als een goed voorbeeld.

Samenwerking moet dus ook hoog genoeg in de organisatie gedragen worden om effectief te zijn. Goede voorbeelden zijn de MIA's en de Warmste Week. Of de VRT de samenwerking relevant vindt of alleen als een verplichting ervaart, is een andere cruciale succesfactor.

Een volgend aspect is dat het ad-hockarakter van samenwerking moet worden overschreden. Structurele allianties zijn te verkiezen. Dat is, gezien de projectgerichte aanpak van partnerorganisaties zoals het Kenniscentrum Mediawijsheid, niet altijd eenvoudig. Toch zijn die organisaties vragende partij voor verregaande structurele allianties. Die vormen dan weer de sleutel tot de laatste voorwaarde, namelijk dat de VRT zich niet mag positioneren als een partner voor anderen of als een doorgeefluik, maar als een onderdeel van de samenwerking. Als de VRT de grootste culturele speler van het land is, moet ze één van de culturele instellingen zijn, in een wederzijdse relatie en dus niet enkel als de partij waarvan dingen verwacht worden.

Marktversterking is een element dat in de stakeholdersbevraging sterk op de voorgrond kwam. Tim Raats vindt dat de openbare omroep inderdaad de markt moet versterken, maar vraagt toch aandacht voor enkele aspecten daarvan. Ten eerste zijn lang niet alle stakeholders ervan overtuigd dat marktversterking een kerntaak van een openbare omroep is. Voorts moet steeds de afweging gemaakt worden dat marktversterking een belangrijk bijproduct is, maar ondergeschikt aan de publieke opdracht. Zo kan de VRT overwegen aan een Vlaamse streamingdienst deel te nemen, maar dan wel op voorwaarde dat daardoor de publieke opdracht om haar diensten op alle platformen voor alle mediagebruikers aan te bieden, niet in het gedrang komt.

Vervolgens moet duidelijk zijn dat de marktversterkende mogelijkheden van een openbare omroep limieten kennen. Het is niet duidelijk of samenwerking effectief

andere spelers sterker maakt. Maar voor één onderdeel is de impact zeer duidelijk, namelijk de onafhankelijke productiesector. Alles wat de VRT investeert in film, documentaire, fictie en entertainment, gaat naar die sector. Geld wegnemen bij de VRT betekent geld wegnemen uit de sector. Tim Raats waarschuwt echter voor de illusie – en de daaruit mogelijk voortvloeiende ontgoocheling – dat de VRT de andere delen van de markt kan versterken.

Marktversterking moet uitgaan van een overkoepelende beleidsvisie op wat behouden of versterkt moet worden, bijvoorbeeld kwaliteit, diversiteit, volume, toegankelijkheid voor de kijker en originaliteit. Dat de VRT deze of gene speler in leven moet houden, is geen goede samenwerkingsgrond, maar slechts kortetermijnlogica.

Beleidsmakers moeten marktversterking zien als een wederzijdse verantwoordelijkheid van mediaspelers. Het is onlogisch om tegelijk van de VRT te verwachten dat ze de markt versterkt, én een verregaande marktconcentratie toe te staan. Dergelijke concentratie bemoeilijkt samenwerking. De spreker adviseert dan ook de VRT nu zo autonoom mogelijk te laten optreden. De andere spelers zijn immers al geconcentreerd in allerlei joint ventures. Van een zeer geconcentreerd systeem is de consument de dupe.

Tot slot brengt Tim Raats enkele algemene opmerkingen. Er is een groot draagvlak voor de publieke omroep, maar die kan in het huidige financiële klimaat onmogelijk alle uitdagingen en verwachtingen inlossen. Er moeten keuzes gemaakt worden. Dat werd ook gezegd bij de vorige beheersovereenkomsten, maar intussen zijn de verwachtingen alleen maar toegenomen. Het is aan de beleidsmakers om kleur te bekennen en enkele opdrachten te schrappen.

De VRT-informatieopdracht staat centraal. De VRT mag hierin niet beperkt worden, maar kan evenmin zomaar kopiëren wat de andere spelers doen. Bepaalde inhoudelijke keuzes, zoals weekendinterviews, zijn misschien niet opportuun. De VRT moet net die informatie bieden die niet te vinden is op Het Laatste Nieuws of VTM Nieuws. Ze heeft dus geen scoops na te jagen maar moet meer context bieden.

Niettegenstaande die bedenking herhaalt Tim Raats met nadruk dat het een grote fout zou zijn om de VRT in haar informatieopdracht te beperken. Zeker in tijden van nepnieuws, leesverarming, maatschappelijke kwetsbaarheid en polemisering van het debat, is zo toegankelijk mogelijk VRT-nieuws nodig.

2.2. Bespreking

Katia Segers vraagt met wie van de honderd partners de VRT volgens Tim Raats meer moet samenwerken. Of wordt er met iedereen al te veel samengewerkt?

Welke stakeholders vinden dat de VRT marktversterkend moet werken en welke vinden van niet?

Is de positieve invloed van de samenwerking ook niet merkbaar in de wereld van kunst en cultuur?

Wat de mix tussen verbreding en verdieping betreft, pleit Tim Raats er eigenlijk voor dat de VRT niet de grootste gemene deler zoekt, maar wel voor iedereen iets biedt. Is de spreker dan voor cultuur voorstander van het deltaplan van Walter Couvreur?

Tim Raats antwoordt dat de stakeholders meer samenwerking willen voor technologische innovatie. Sommige vonden Media Fast Forward daarin interessant, maar toch vooral een netwerkevenement. Kennisdeling mag voor hen daar niet stoppen.

Op het vlak van onderwijs en mediawijsheid is de samenwerking merkkelijk verbeterd tijdens de huidige beheersovereenkomst.

Mank loopt vooralsnog de samenwerking met de regionale omroepen. Dat komt allicht omdat het moeilijk is de belangen te verzoenen. De eerstvolgende stap is samenwerken aan een crossmediaal meetsysteem en voorts nagaan wat mogelijk is met het delen van content. Misschien is het op termijn mogelijk om bepaalde slots op de VRT te ontkoppelen voor regionale uitzendingen, zoals dat gebeurt voor uitzendingen van BRUZZ in het weekend.

Ook op het vlak van kwaliteitsjournalistiek zijn verdere stappen mogelijk, bijvoorbeeld samenwerking voor onderzoeksjournalistiek. Als internationale partners samen de Panamapapers kunnen blootleggen, mag zoiets geen probleem zijn in Vlaanderen.

Heel wat publieke spelers, partners van onderwijs, middenveld en cultuur, zijn niet tegen marktversterking, maar alleen als de publieke opdracht daar niet toe verengd wordt. In het debat in de pers, de passus in het regeerakkoord (*Parl.St. VI.Parl. 2019-20, nr. 31/1*) en de discussies in het parlement gebeurt nochtans juist dat vaak. Dat kan alleen maar tot ontgoocheling leiden, aangezien wat de publieke omroep voor de markt doet, slechts een bijproduct is.

Samenwerking heeft wel degelijk een goede invloed op het culturele veld, de muzieksector, de mediawijsheid enzovoort. Heel wat van die partijen worden niet bediend door andere mediaspelers. De impact van de marktwerking slaat echter op de grote spelers. Ook hier speelt de publieke versus de markttaak. Bij de openbare omroep is er een tweespalt. Aan de ene kant staat dan de publieke opdracht om te investeren in diversiteit van muziek en genres en in nieuw talent, aan de andere kant de opdracht de markt te versterken, door te investeren om enkele bands zo groot mogelijk te maken. Die afweging moet telkens gemaakt worden, en mag dan niet eng op de marktversterking worden toegespitst.

Wat verbreding en verdieping betreft, staat Tim Raats nog altijd achter het driesporenbeleid uit de beheersovereenkomst van toen Tony Mary gedelegeerd bestuurder was. Dat beleid kan nog altijd een kapstok vormen om educatie, sport, diversiteit en cultuur aan op te hangen.

De samenleving is zo complex geworden dat de openbare omroep er niet altijd voor iedereen kan zijn. Ook uit academisch onderzoek blijkt dat die universaliteit zo niet meer opgevat wordt. Uiteraard moet de VRT grote groepen bereiken, bijvoorbeeld voor sportevenementen, de Warmste Week enzovoort. Ze moet echter ook een aanbod op maat van de mediagebruiker hebben, bijvoorbeeld voor bepaalde maatschappelijk kwetsbare of moeilijk bereikbare groepen.

De klemtoon leggen op een groot bereik zorgt voor een nivellering, waarbij nicheprogramma's verbreed worden en breedbereikprogramma's verdiept worden. Daardoor vallen bepaalde groepen gewoon uit de boot. Voor bepaalde groepen is bijvoorbeeld een programma als Vandaag te moeilijk. Een nog laagdrempeliger programma is mogelijk op voorwaarde dat de VRT niet afgerekend wordt op de kijkcijfers. Kortom, de hoogste kijkcijfers zijn niet meer realistisch, wil de VRT aan zijn publieke opdracht blijven voldoen.

Gustaaf Pelckmans vraagt of de spreker iets ziet in samenwerking met Nederland, zeker gezien de schaarste van de middelen en de belangstelling van Nederland in interessante progressieve cultuur.

Tim Raats staat achter dergelijke samenwerking. Zowel met Nederland als met Franstalig België zijn er nog heel wat kansen om meer samen te werken. De VRT

neemt daartoe wel stappen. Zo zijn er coproducties en evenementen, bijvoorbeeld de Lage Landenlijst. Ook daar moet dan wel vertrokken worden van de inhoudelijke mogelijkheden en niet van een afvinklijst.

3. Cultuuroverleg, Kunstenpunt en Boekenoverleg

3.1. Toelichting Cultuuroverleg

Patrick Allegaert, voorzitter van het Overleg Vlaamse Musea, spreekt namens het Cultuuroverleg met de VRT en licht eerst de geschiedenis daarvan kort toe. Er waren het overleg met Walter Couvreur, de salons, het pitchen tussen programmamakers en actoren. In 2015 bracht Roel Daenen van FARO in een opiniestuk de onvrede over de communicatie tussen de VRT en de sector tot uiting. De Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media van het Vlaams Parlement organiseerde daarop een gesprek met de cultuursector, toenmalig Vlaams minister Sven Gatz, de academici en de mensen van de VRT. Een van de resultaten was de oproep van zowel de VRT als de sector tot structureel overleg.

Op dat overleg werd de VRT vertegenwoordigd door iemand van het directieteam en de toenmalige cultuurmanager. De vertegenwoordiging van de culturele sector bestond uit mensen van zeer verschillende niveaus: van steunpunten tot concrete organisaties. FARO, SoCiuS, CultuurConnect, oKo, Museumoverleg, Boekenoverleg, Het Paleis enzovoort waren er allemaal bij betrokken. Het was een bewuste keuze om de diverse visies en praktijken bij het gesprek te betrekken.

Dat overleg is gestart met het wederzijds formuleren van verwachtingen. De VRT wilde op basis van concrete informatie een beter begrip genereren over hoe de omroep werkt. De aanwezigheid van cultuur in verschillende programma's was een van de grote items, waarbij de VRT wou aantonen dat cultuur voldoende aan bod kwam. Tegelijk deed ze een oproep tot een kritische dialoog met de sector.

De sector ageerde vanuit de frustratie dat hij ondanks stagnerende subsidies in bepaalde subsectoren toch eisen opgelegd kreeg door de Vlaamse overheid om te scoren qua publieksbereik. De VRT werd daartoe dan als een vehikel gezien. De sector wou ook duidelijk maken welke zaken er leefden – zelfs in een embryonaal stadium – en belangrijk genoeg waren voor de VRT om op te volgen. De spreker geeft een voorbeeld uit de erfgoedsector: een aantal musea werkten met beladen thema's, waarover ze de behoefte voelen aan maatschappelijk debat: het Afrikamuseum, de Dossinkazerne, Red Star Line Museum, In Flanders Fields en Museum Dr. Guislain. De sector wou uiteraard graag inhaken op concrete projecten van de VRT, en daarbij zijn grote achterban van talrijke en diverse organisaties betrekken.

Toen is beslist het overleg formeel te structureren tot vier momenten per jaar. Op 21 november 2019 vond het brede initiatief Expeditie Cultuur plaats. 260 organisaties uit de cultuursector gingen in gesprek met mensen van de VRT, in workshops en interactieve sessies. Het ging bijvoorbeeld over het muziekbeleid van de VRT, vloggers voor beginners, de redactie van Culture Club en het DNA van MNM. Uit dat overleg zijn enkele thema's en agendapunten gekomen die de VRT en de cultuursector samen kunnen aanpakken:

- publieksbereik en doelgroepenwerking;
- het draagvlak van cultuur(participatie) en kunst;
- zakelijke samenwerkingsovereenkomsten en verdienmodellen;
- het geplande cultuuraanbod op de zender en bij de organisaties;
- innovatie in tijden van snel veranderende kijkersverwachtingen en ecosystemen.

Het doel is de samenwerking met kunstenaars en kunstenorganisaties te organiseren en de culturele geletterdheid te stimuleren.

Het Cultuuroverleg is tevreden over de plannen, maar vraagt zich wel af wat de nieuwe cultuurmanager en directie zullen brengen. In de eerste jaren verliep de samenwerking ad hoc, maar het Cultuuroverleg zou het graag wat breder, meer onderbouwd en structureler zien, met meer middelen en een langetermijnvisie.

Naast het dagelijkse cultuuritem op journaals en jeugdjournaals, vraagt Cultuurconnect dat brede initiatieven zoals het vermelde Expeditie Cultuur, met een zeer directe vorm van communicatie, op een regelmatige basis worden georganiseerd.

3.2. Toelichting Kunstenpunt

Ann Overbergh, algemene leiding van Kunstenpunt, vertegenwoordigt in deze hoorzitting Kunstenpunt en dus niet de kunstensector. Kunstenpunt is geen ledenvereniging, noch een belangenbehartiger. Het is het steunpunt voor de beeldende kunsten, de podiumkunsten en de – in hoofdzaak klassieke – muziek in Vlaanderen en Brussel. Ze spreekt dus niet voor of namens, maar wel over of vanuit het kunstenveld, wat ze enkel op geloofwaardige wijze kan doen als ze spreekt vanuit kennis, feiten, onderzoek en nauw contact met de sector. Dat alles heeft Kunstenpunt. Het houdt de vinger aan de pols en deelt zijn kennis en analyses met de overheid, de sector en andere geïnteresseerden.

Aan de hand van de Landschapstekening Kunsten 2019 zal Ann Overbergh twee punten benadrukken: één over toegankelijkheid en één over representativiteit.

De landschapstekening is een van de belangrijkste decretale opdrachten van Kunstenpunt. Het is een vijfjaarlijkse cultuureconomische en cultuursociologische stand van zaken van het kunstenveld, met daaraan gekoppeld een sterktezwakteanalyse. Die is gebaseerd op continue monitoring, allerlei deelonderzoeken, informele gesprekken, feedback, sectorevenementen enzovoort. De landschapstekening is een weergave van wat leeft, geen opiniestuk van Kunstenpunt en nog minder een beleidsagenda. Uit de sterktezwakteanalyse haalt de spreker de zaken waarvan ze denkt dat de VRT vanuit haar maatschappelijke opdracht een rol te spelen heeft.

Ten eerste gaat het dan om de toegankelijkheid. Kunst is drager van waarde en betekenis. Vlaanderen wordt bewonderd om zijn diverse en kwalitatief hoogstaande kunstproductie. Die productie gebeurt voor een belangrijk stuk met subsidiegeld. De Vlaming heeft dus het recht daar de vruchten van te plukken, en er alle nodige toeleiding naar en contextualisering over te krijgen.

Omdat ze enkel anekdotisch kan spreken, zal Ann Overbergh geen kritiek of suggesties ter verbetering geven. De VRT toont prachtige documentaires over – erfgoed- en hedendaagse – kunst en kunstenaars. Er zijn heerlijke podcasts, lichtvoetige maar ook diepgravende programma's, schermgezichten die een artistieke passie uitdiepen, vaste items in actualiteitenprogramma's en mooie links met bijvoorbeeld geschiedenis en filosofie, wat allemaal toe te juichen valt.

Vorige hoorzittingen waren voor een groot stuk gewijd aan de toegang, al dan niet betalend, tot Vlaamse programma's op VRT NU en nieuwe SVOD-platforms. De complexiteit is groot en het internationale plaatje niet evident. Veel inkomstengeld vloeit naar mondiale spelers. Indien een en ander betalend wordt, hoopt de spreker dat er in ieder geval gedifferentieerd wordt in soorten programma's en dat er op zijn minst zal worden gewerkt met windows, opdat er niet onnodig mensen worden uitgesloten. Niet iedereen kan een extra VOD-abonnement betalen.

In de huidige beheersovereenkomst staat voorop dat de VRT voor iedereen relevant moet zijn en dat informatie, cultuur en educatie prioritair zijn. Kunstenpunt kant zich tegen bijkomende financiële of technologische drempels, en zeker bij omkaderende of reflectieve programma's waarin kunst aan bod komt. VRT-geproduceerde content

is openbaar goed. Met de vele uitdagingen, ook voor publieksbemiddeling, ligt evenwaardig en structureel overleg met het veld voor de hand, alsook partnerships en bundeling van expertise en krachten, vanuit een collaboratieve visie.

Het tweede aspect gaat over representativiteit. Een zwakte in het kunstenveld maar tegelijk ook een kans, is inclusief en representatief werken. De kunstensector neemt dat sinds enkele jaren echt ter harte, met vallen en opstaan en met de nodige en geanimeerde debatten. Wie tijdens de Ultimas voorbij de tomaten keek, kon vaststellen dat er in de kunsten een diverser 'wij' getoond en gevierd wordt dan pakweg vijf jaar geleden. Men werkt rond feminisme en genderidentiteit, spirituele en religieuze verscheidenheid, diversiteit in kleur en afkomst, leeftijd en beperking.

Dat, tot spijt van wie het benijdt, is de weerspiegeling van een maatschappelijke evolutie die niet is terug te draaien. Het laat niemand onberoerd en dat potje kookt al eens over, live en op sociale media. Open en inclusief spreken over identiteit vergt soms moed. De VRT heeft daar, als publieke zender van alle Vlamingen, een rol in te spelen. Is het niet door de kwestie te thematiseren, dan minstens door onverminderd en onverdroten voor een accurate representatie van die diversiteit te gaan. Ze doet daar al duidelijk moeite voor. Het pleidooi van Ann Overbergh is om dat zeker niet terug te schroeven, integendeel.

In dat verband wijst ze op een opmerkelijke passus in het regeerakkoord: "De VRT moet meer dan ooit focussen op zijn publieke karakter en het versterken van de Vlaamse identiteit. Vlaanderen wordt gekenmerkt door een divers ideologisch landschap.". In de vorige beheersovereenkomst stond ook zoiets, zij het met een nuanceverschil, namelijk de 'Vlaamse identiteit in al haar verscheidenheid'. Dat laatste is essentieel, het capteert de tijdsgeschiedenis en de realiteit van vandaag. Doen alsof zoiets niet aan de orde is, zou pas Vlaamse fictie zijn.

In een opiniestuk wenst Paul Cordy, inspirator van de Vlaamse canon, een dergelijke canon niet in een uitsluitende zin te zien, maar als inclusief, meerstemmig en cohesieversterkend. De VRT moet verdiepend en verbredend werken, maar wat publieksbreed lijkt, is dat niet altijd. Duurzame verbreding start bij het aanspreken van en een plek geven aan verschillende publieksgroepen, met en in verschillende soorten content. Ook daarbij wordt samenwerking steeds belangrijker. Zo groeit een band met een bredere totale bevolking en kan er vervolgens gepraat worden over wie 'wij' zijn en wat 'ons' bindt. Ook in de stakeholdersbevraging waren er pleidooien voor dergelijke cohesieversterking, via een omweg.

Kunstenaars maken de rijkdom uit van de Vlaamse artistieke productie. Wat die productie in Vlaanderen zo sterk maakt is dat de ontwikkelings- en productiecontext er een gelijk speelveld is. Er is weinig hiërarchie, veel bedrijvigheid en onderlinge versterking.

Onderzoek van Kunstenpunt wijst wel uit dat kunstenaars aan de onderkant van de sociaaleconomische ladder bengelen. Bovendien wordt er steeds vaker een leugenachtige perceptie gecreëerd, als waren het profiteurs veeleer dan cultureel ondernemers, zoals onderzoek door Cultuurloket nochtans heeft vastgesteld. Misschien zit daar wel een mooie Pano in.

Op 19 maart ontvangt Kunstenpunt de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media, die bij dat werkbezoek een aantal succesvolle en internationaal opererende kunstenaars zal kunnen ontmoeten. Zij zullen getuigen hoe hun parcours is verlopen en welke sleutelmomenten, sleutelfiguren, sleutelgebeurtenissen er noodzakelijk waren om hen te brengen waar ze nu staan. Want alleen talent en hard werk zijn niet voldoende.

Het is één van de vele manieren waarop de landschapstekening, die onder meer dient ter voeding van de Strategische Visienota Kunsten, zo concreet en zo bevattelijk mogelijk gemaakt is, besluit Ann Overbergh.

3.3. Toelichting BoekenOverleg

Willem Bongers-Dek is directeur van het Vlaams-Nederlands Huis deBuren, maar spreekt niet in die hoedanigheid. Deed hij dat wel, dan zou hij de commissie proberen te overtuigen van het belang van coproducties met Nederland, wijzen op de gemiste kansen in podcasting, en doorbomen over internationale talentontwikkeling. Vandaag vertegenwoordigt de spreker echter het BoekenOverleg.

Als voorzitter van het Overleg Literaire Organisatoren neemt Willem Bongers-Dek deel aan het BoekenOverleg, dat hem mandateerde om deel te nemen aan het Cultuuroverleg met de VRT. Het BoekenOverleg is een overlegplatform van de boeken-, letteren-, en leesbevorderingssector en spreekt met één stem namens alle auteurs, uitgevers, leesbevorderaars, de literaire erfgoedsector, de bibliotheeksector, de boekhandelaren, de literaire organisatoren en Literatuur Vlaanderen, dat ook het secretariaat waarneemt. Het BoekenOverleg is formeel erkend als gesprekspartner van de Vlaamse minister van Cultuur voor letterengerelateerde thema's. Voorts verontschuldigt de spreker voorzitter Jos Geysels van het BoekenOverleg omdat die niet aanwezig kan zijn.

In een gezonde democratie spelen kwalitatieve openbare media een essentiële rol omdat die vrij van directe politieke druk en onafhankelijk van de markt opereren. In tijden van desinformatie en de alomtegenwoordige commerciële cultuur kan de publieke omroep een baken zijn van correcte berichtgeving en zich een waardevolle partner tonen van een levendig cultureel veld. Het huidige Mediadecreet geeft de krijtlijnen van de missie voor de openbare omroep voldoende weer. Het is vooral zaak om de bepalingen uit artikel 6, paragraaf 2, ten volle uit te voeren, namelijk het bieden van een kwalitatief hoogstaand aanbod in de sectoren informatie, cultuur, educatie en ontspanning. Ook aan deze passus hecht het BoekenOverleg bijzonder belang: "Naast die algemene programma's komen andere programma's aan specifieke belangstellingssferen van kijkers en luisteraars tegemoet. De beoogde doelgroepen zijn voldoende ruim en ze worden door de programma's in kwestie ook bereikt."

Het BoekenOverleg stelt dat de VRT hier een belangrijke taak te vervullen heeft en wil haar hier van harte mee helpen, maar zowel voor de VRT als voor de diverse leden van het BoekenOverleg wordt het uitvoeren van de doelstellingen bemoeilijkt door de aanhoudende onderfinanciering. In het memorandum '10 prioriteiten voor 5 jaar beleid' zag het BoekenOverleg zich dan ook genoodzaakt om een stijging van de middelen als eerste prioriteit aan te duiden. Door de kortingen op verschillende culturele actoren en de VRT komt ook het gezamenlijke behartigen van de voor een democratie noodzakelijke cultuuropdracht verder onder druk. De spreker denkt in het bijzonder aan de tweede prioriteit uit het memorandum, waarin de informatieve, culturele, educatieve en ontspannende opdracht van de VRT elkaar kruisen: de leesbevordering.

Het BoekenOverleg streeft naar een goede en constructieve samenwerking met de openbare omroep en vraagt aan de Vlaamse Regering om in een volgende beheersovereenkomst meetbare parameters op te nemen om de letteren in het algemeen en het boek in het bijzonder zoveel mogelijk op een positieve, wervende en inhoudelijke manier op alle radio- en televisienetten en digitale kanalen aan bod te laten komen. Het komt de kwaliteit van de openbare omroep ten goede als auteurs vaker worden uitgenodigd om te praten over hun productie in plaats van over hun privéleven. Concreet gaat het om het uitnodigen van meer auteurs in de reguliere

programmering en specifiek om de creatie van programma's die zich tot de culturele meerwaardezoekers richten.

Het BoekenOverleg vraagt de VRT om niet alleen te kiezen voor de grote namen en de door de markt bekroonde succesnummers. In de zoektocht naar interessante en relevante stemmen mag de VRT doorlopend rekenen op de steun van de leden van het BoekenOverleg, ook in de nadere invulling van haar missie aangaande een inclusief uitnodigingsbeleid. Het ondertekenen van het charter Elk Verhaal Telt zou in dat opzicht al een grote symbolische waarde hebben.

Toen de studie onder leiding van Tim Raats in de media kwam, ontstond het beeld dat de culturele sector zou pleiten voor de eigen niche. Dit signaal kwam niet van het BoekenOverleg. Wel vindt het dat 'voldoende ruim' in de formulering "de beoogde doelgroepen zijn voldoende ruim" uit het Mediadecreet, ook 'voldoende diep' kan betekenen. Toegankelijkheid en universaliteit zijn geen argumenten tegen verdieping. De bredere impact van kwaliteitsvolle programma's die worden gemaakt voor een specifieke doelgroep, is groter dan op basis van primaire kijk- of luistercijfers wordt gemeten. Door een specifieke groep van meerwaardezoekers adequaat te bedienen, bijvoorbeeld docenten, ontstaat een uitbreidingseffect en worden er met hoogstaande inhoud ook secundaire doelgroepen zoals leerlingen bereikt.

Op dit moment komt de VRT volgens het BoekenOverleg onvoldoende tegemoet aan bovenstaande wensen. Er worden te zelden boeken op televisie getoond behalve als een veredeld decorstuk; te weinig auteurs mogen over hun werk praten; en de VRT schiet tekort in het bijdragen aan een vitale lees- en schrijfcultuur. De huidige inspanningen voor LangZullenWeLezen sluiten, nog afgezien van de problematische voorgeschiedenis, niet aan op de noden van de sector en – belangrijker – het huidige en toekomstige leespubliek.

Niet alles is kommer en kwel. Zeker in de jongste maanden ervaart het BoekenOverleg een sterke verbetering van de samenwerking. Er is meer overleg en er wordt nadrukkelijk aangestuurd op wederzijdse kennisdeling. Het BoekenOverleg schakelt zich graag in als preferentiële partner van de VRT om samen de krachten te bundelen. Dergelijke inspanningen zullen echter, ondanks de goede wil van de direct betrokkenen binnen de VRT, verdampen indien de nieuwe beheersovereenkomst deze samenwerking niet expliciet in de doelstellingen zal opnemen. Het BoekenOverleg dringt dan ook aan op de verankering van structureel overleg op strategisch niveau met de VRT in de beheersovereenkomst, met het oog op parameters die gezamenlijk worden vastgelegd, operationeel worden uitgewerkt en als zodanig door beide partijen worden geëvalueerd. Het aanduiden van een afdoende gemandateerd aanspreekpunt voor de letteren is in dat proces een eerste en cruciale stap.

Daarmee is Willem Bongers-Dek weer bij het eerste, majeure punt aanbeland. Noodgedwongen krimpende organisaties, die zich in de uitvoering van hun kerntaken bedreigd zien, komen gemakkelijk in het defensief terecht. Het BoekenOverleg wil graag de hand reiken aan de VRT voor een boeken-, letteren en leesbevorderings-offensief, in de volle wetenschap dat dat maar mogelijk zal zijn, als de politieke wil en financiële steun groot genoeg zijn.

3.4. Bespreking

Gustaaf Pelckmans weet dat heel wat kijkers de VRT mijden en andere organisaties opzoeken. Moet de culturele sector ook met hen in overleg treden?

Voorts polst het commissielid of er zoiets als een ultiem boekenprogramma bestaat.

Karin Brouwers vraagt of het BoekenOverleg tevreden is over LangZullenWeLezen in zijn huidige vorm. Zo ja, is dat een goede basis om op voort te werken, al dan niet met een boekenprogramma? Zo neen, hoe ziet het BoekenOverleg dat wel?

Stephanie D'Hose is het eens met het pleidooi voor meetbare parameters. Zijn die niet nodig voor de hele cultuursector, dus niet louter voor de letteren? Het lid vraagt welke respectieve medewerker van de VRT betrokken is bij elk van de vier thema's die het Cultuuroverleg naar voren schuift. De ideeën moeten immers niet alleen aan de top bestaan, maar door de hele organisatie doorvlochten zijn.

Waarom wijt het BoekenOverleg de verbetering van de laatste maanden?

Patrick Allegaert beaamt dat het Cultuuroverleg ook met andere mediaorganisaties contact moet leggen, maar door tijdsnood en andere praktische hinderpalen is dat er nog niet van gekomen.

Het Cultuuroverleg start graag met een akkoord van de VRT-directie – om er zeker van te zijn dat er gevolg gegeven wordt aan de besprekingen – maar wil daarna uiteraard alle betrokken geledingen mee hebben. Nu er geen cultuurmanager meer is, is de visie ter zake van de VRT niet meer duidelijk.

Willem Bongers-Dek antwoordt dat het BoekenOverleg het belang van de redactionele vrijheid van de VRT hoog acht. Het is dus aan professionals van de VRT om zelf te bepalen hoe programma's eruitzien. Het BoekenOverleg wil gewoon meer boeken in programma's. Dat is waarover het de dialoog wil aangaan, om samen te bekijken hoe auteurs gerepresenteerd en uitgenodigd worden. Worden ze uitgenodigd om over hun privéleven te praten of door een vooraf bedacht hoepeltje te springen? Of worden ze ernstig genomen, als mensen die een verhaal hebben over de maatschappij? Of dat gebeurt in een specifiek boekenprogramma of als onderdeel van andere programma's, valt te bespreken. Het BoekenOverleg wil in ieder geval vermijden dat er, na een verplichting in de beheersovereenkomst, een boekenprogramma komt dat flopt, wat meteen het einde zou betekenen van boeken op de VRT.

Het platform LangZullenWeLezen is niet zo succesvol. De onlinevideoreeks over boeken van Sven Speybrouck is opgeheven wegens het zeer beperkte bereik. Met de nieuwsbrief bereikt het platform tienduizend lezers waarvan er achtduizend actief zijn. Dat is enigszins teleurstellend. Er gaan nochtans veel middelen naar dat platform, dat eigenlijk vanaf het begin heel wat weeffouten telde omdat er vooraf niet goed over is nagedacht. Een Vlaamse Goodreads zonder draagvlak in een sector die zelf al dergelijke initiatieven neemt – zoals de leesgemeenschappen van Iedereen Leest – is vragen om problemen.

De VRT probeert wel vaker het warm water uit te vinden zonder samenspraak met de betrokken sector. Het BoekenOverleg vraagt dus vooral afstemming tussen de VRT en de letterensector. De laatste maanden gaat het beter omdat die bereidheid groeit. Nu is Tinka Claeys bevoegd voor innovatie en cultuur. Met haar had de boekensector, in tegenstelling tot eerder met anderen, wel een zeer open gesprek. Zij kwam om te luisteren en wou verder met de sector aan de slag. Dat gesprek ging niet alleen over manieren om literatuur en boeken meer aan bod te laten komen, maar ook over innovatie. Zo legde Sandbox voorheen enkel een link tussen de VRT en start-ups, maar wordt er nu ook gezocht om dat initiatief te verbinden met andere spelers uit de culturele sector, opdat die mee kunnen profiteren van de innovatie in Vlaamse en internationale context.

Het BoekenOverleg is voorstander van meetbare parameters en afspraken die samen kunnen worden geëvalueerd, met het oog op een verbetering van de aanwezigheid: kwantitatief maar zeker ook kwalitatief.

In het Cultuuroverleg heeft Willem Bongers-Dek vanaf het begin gepleit voor de oprichting van een mediaoverleg, dus ook met media-actoren die niet door een beheersovereenkomst gebonden zijn, waaronder de commerciële actoren en de kranten.

Ook *Katia Segers* hecht er belang aan dat de hele culturele sector niet alleen met de VRT spreekt. Andere mediaspelers zijn minstens even belangrijk. Terloops vertelt het lid dat ze er al jaren vergeefs bij de VRT op aandringt om een personage in Thuis boeken te laten lezen.

4. Muziekoverleg, VAF, VOFTP en Klankverbond

4.1. Toelichting Muziekoverleg

Hans Helewaut, gedelegeerd bestuurder van SABAM, vertegenwoordigt Muziek-Overleg, dat negentien grote organisaties telt die het brede veld van de muzieksector overkoepelen, van amateur- tot professionele kunsten, van gesubsidieerde tot niet-gesubsidieerde spelers, van platenfirma's tot muziekclubs, van steunpunten over beroepsverenigingen tot beheersvennootschappen enzovoort. Het overleg dient een gezamenlijk doel, namelijk de plaats van muziek in de samenleving versterken en streven naar een gezond muziklandschap.

Ook vier jaar geleden kwam het MuziekOverleg pleiten voor een sterke openbare omroep, die een sterke bondgenoot is van de muzieksector (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 418/1). Het vroeg toen om overleg te verankeren in de beheersovereenkomst, wat ook is gebeurd. Dat structureel verankerde overleg vindt tweejaarlijks plaats. Het MuziekOverleg is daar blij om en vraagt om het zo te houden.

Voor deze beheersovereenkomst heeft de organisatie een 'one pager' geschreven met daarin een samenvatting van haar verwachtingen: naar een bondgenootschap met een sterke openbare omroep die in een snel evoluerende samenleving en geglobaliseerde wereld garant staat voor muzikale diversiteit en het ondersteunen van de lokale muzieksector.

De brede muzieksector heeft baat bij een performante openbare omroep met een sterke positie binnen het medialandschap, en met een ruim publiek. Het is echter niet aan de muzieksector om te bepalen hoe de VRT moet opereren. De openbare omroep moet een zelfbewuste, onafhankelijke redactionele koers varen en over voldoende financiële slagkracht beschikken om zijn publieke opdracht uit te voeren en om te innoveren. Zijn positie staat onder druk door de toenemende internationalisering met een resem OTT-spelers, die er totaal geen oog voor hebben of iets lokaal is of niet. De klassieke media zijn ook volop in evolutie. De zenders worden platformen en dat zal het de VRT ook moeilijker maken haar marktaandeel te behouden en een groot publiek te bereiken, zeker voor lokale en diverse inhoud. In de gemonialiseerde en hyperconcurrentiële markt zullen alle stakeholders dan ook hard moeten werken om lokale muziek een blijvende plaats te geven.

In de huidige beheersovereenkomst staat dat de VRT zorgt voor muzikale diversiteit in haar aanbod, en het publiek de kans geeft om in de breedte en in de diepte kennis te maken met muziek. Dat is belangrijk: als alleen de commerciële muziek aan bod zou komen, dreigen andere vormen te verdwijnen. De ambitie valt samen met één van de EMC-prioriteiten, namelijk dat openbare omroepen hun missie als voorvechters van culturele en muzikale diversiteit moeten kunnen vervullen.

Het MuziekOverleg vraagt dan ook het structurele overleg ook in de nieuwe beheersovereenkomst op te nemen. De VRT heeft een goede studiedienst, die onder tussen een manier gevonden heeft om de muzikdiversiteit te meten, hoewel zo iets

altijd een moeilijke discussie zal blijven. Het is immers onmogelijk om alle muziek te draaien, maar de brede diversiteit moet verzekerd zijn.

De openbare omroep heeft als enige een engagement voor de lokale industrie en het lokale muziekecosysteem. Commerciële zenders volgen immers vooral de commerciële trends. Het MuziekOverleg pleit er dan ook voor de aandacht voor lokale muziek op openbare radio en televisie vol te houden, voor alle genres, en met voldoende aandacht voor jong of opkomend talent.

Het MuziekOverleg vraagt de quota in de beheersovereenkomst te behouden: 25 procent Vlaamse producties op alle radionetten, 30 procent Nederlandstalige producties op Radio 1 en 2.

Andere te behouden beleidslijnen zijn: de muzikale kalender, de agenda, captaties van concerten, en de organisatie van events en producties.

Het EBU-netwerk zou kunnen gebruikt worden om producten in Europa meer te verspreiden, besluit Hans Helewaut.

4.2. Toelichting Vlaams Audiovisueel Fonds

Erwin Provoost, directeur-intendant van het Vlaams Audiovisueel Fonds, verklaart zich namens het VAF, net als vele andere sprekers, een grote voorstander van een sterke openbare omroep, maar ook van sterke lokale commerciële spelers. De zenders zijn samen met de audiovisuele sector en het VAF verantwoordelijk voor wat de Vlaming in de toekomst aan lokale content te zien zal krijgen. De spreker toont de parlementsleden de volgende tekst: "In de meeste van de ons omringende landen spelen de publieke omroepen een cruciale rol op het vlak van (co)financiering en (co)productie van films. Ze maken een divers en kwalitatief aanbod aan lokale content toegankelijk voor een breed publiek. Als deel van zijn publieke opdracht moet de VRT voldoende kansen bieden aan zowel jong talent als aan ervaren filmmakers. Hierdoor ondersteunt ze de groeiende internationale uitstraling van onze Vlaamse films en series, en van ons talent voor en achter de camera."

Als input voor de beheersovereenkomst beperkt het VAF zich tot vier punten die voor hem essentieel zijn:

- het excedent;
- de financiering van de lokale audiovisuele producties;
- de promotie van de Vlaamse bioscoopfilms;
- de samenwerking VRT-VAF-audiovisuele sector.

Wat het excedent betreft, is het voor het fonds wezenlijk dat de huidige 1 miljoen euro minimaal behouden blijft, ook als het bedrag van de reclame-inkomsten geplafonneerd wordt. De Vlaamse Regering heeft heel wat inspanningen gedaan om het budget van het fonds te verhogen, maar het wegvallen van dat miljoen euro zou betekenen dat 20 procent van het creatiebudget van het Mediafonds verdwijnt. Na de commissieronde van januari 2019 was het fictiegeld van het Mediafonds voor productiesteun in dat jaar al nagenoeg op. Daarmee werden twee high-endreeksen en één kleinere reeks gesteund. Erwin Provoost pleit ervoor om het excedent op te trekken naar een realistischer bedrag van 3 miljoen euro. Dat is afgetoetst bij de drie zenders, die er alle baat bij hebben. Het zou meteen vermijden dat alles in januari al op is. De betreffende reeksen doen het internationaal zeer goed, dus is het zaak er meer te steunen. De eerlijkheid gebiedt te vermelden dat er daarnaast ook reeksen gemaakt worden die het fonds niet steunt, bijvoorbeeld door Telenet.

Als de producenten voor VRT, DPG Media en SBS samen, in het kader van de Vlaamse streamingdienst, twaalf reeksen per jaar moeten produceren en het Vlaams Audiovisueel Fonds er daarvan acht moet steunen, schat Erwin Provoost

daarvoor zelfs een extra budget van 5,8 miljoen euro nodig. In 2011 zond men 266 Engelstalige fictiereeksen uit, vandaag al 532. Eén eigen reeks per maand zou dus een goede investering zijn.

De tweede suggestie voor de beheersovereenkomst is dat de omroep cruciaal is voor de financiering van de Vlaamse filmproducties. De VRT is, net als andere omroepen, altijd een partner geweest in Vlaamse filmproducties, ook voor de bioscoop, documentaires en animatie. Allicht door de besparingen is dat de laatste jaren veranderd. Film rekent de VRT niet meer tot haar corebusiness, waardoor ze enkel investeert in wat op de televisie komt. De openbare omroepen van de omringende landen doen dat wel nog.

Zenders onderkennen het belang van hun inbreng. Zonder hen kunnen de films amper nog gemaakt worden. Het is tekenend dat bij één@themovies en Cinema Canvas vooral buitenlandse films geprogrammeerd staan. Met een grafiek toont de spreker aan dat de VRT met amper 7 procent ver onder de inspanningen blijft van heel wat Europese openbare omroepen voor de productie van films. Tim Raats heeft berekend dat die investering na weglating van merkgebonden producties als De Kampioenen, nog amper 2,4 procent bedraagt.

Het Vlaams Audiovisueel Fonds stelt dan ook voor om de mediaan van de andere landen te nemen en minimum 15 procent van het productiebudget per project te financieren, en/of om een algemeen forfaitair investeringsbedrag per jaar af te spreken. Dat is naast documentaires vooral nodig om films te steunen. Die hebben het immers bijzonder moeilijk met de jaarlijkse concurrentie van vierhonderd films per jaar in de bioscoop, met bovendien veel hogere promotiebudgetten. Het VAF vraagt in de beheersovereenkomst te bepalen dat de VRT jaarlijks voor een afgesproken bedrag mediaruimte ter beschikking stelt om via al zijn kanalen alle Vlaamse films bij release te promoten.

Op het filmfestival van Berlijn, waar alle Europese fondsen vergaderen, hoorde Erwin Provoost dat de Duitse zenders samen verplicht zijn om mediaruimte ten bedrage van 6 miljoen euro uit te trekken om lokale producties te promoten. Ook in Portugal gebeurt zoiets al. Het fonds heeft dit besproken met de VRT, namelijk met respectievelijk Paul Lembrechts, Olivier Goris en Leo Hellemans, die allen verklaarden aan zoiets zelf nog niet te hebben gedacht maar er a priori niet afkerig tegenover staan. Met steun van de Vlaamse overheid kan een dergelijke regeling het wel halen.

Een gezond ecosysteem steunt op een goede samenwerking tussen VRT, VAF en de onafhankelijke productiesector. Hoewel die samenwerking inderdaad – ook met de andere zenders overigens – goed loopt, vraagt Erwin Provoost toch om waakzaam te blijven met het oog op een faire verdeling van rechten en inkomsten tussen de VRT en de producenten.

Wat de AVMD-richtlijn betreft, wil de spreker benadrukken dat internationale spelers die content aanbieden aan een Vlaams publiek, een faire bijdrage moeten leveren aan de productie van lokale content. Nu gaat het om 2 procent. Netflix heeft vorig jaar zijn eerste bijdrage betaald en zal dit jaar zelfs nog iets meer betalen. Die 2 procent is echter erg weinig in vergelijking met de buurlanden. In Nederland wordt er nu onderhandeld over minimaal 6 procent. Netflix zelf mikt er veeleer op 4 procent. De producenten hebben dan weer een hoger percentage voor ogen.

In het parlement van Frankrijk ligt een percentage ter discussie van 16 procent voor platformen met een meer generalistisch karakter zoals YouTube, en van 25 procent voor specifieke platformen als Netflix. Het VAF neemt nog geen definitief standpunt in, maar wil in ieder geval een veel grotere bestedingsverplichting dan de huidige.

4.3. Toelichting VOFTP

Bruno Wyndaele is voorzitter van de raad van bestuur van de VOFTP, de beroepsvereniging van de Vlaamse onafhankelijke film- en televisieproducenten. Die producenten maken de programma's en films waar Vlaanderen naar kijkt: documentaire, animatie, film, televisieprogramma's, entertainment en fictie.

Net als iedereen vandaag pleit de VOFTP voor een sterke openbare omroep. De kernopdracht van een openbare omroep is te zorgen voor nieuws, duiding en cultuur voor een voldoende groot publiek. Om alle Vlamingen te bereiken moet de VRT ook kwaliteitsvol entertainment en lokale fictie brengen. Van de top 100 populaire programma's worden er ongeveer zeventig gemaakt door de Vlaamse onafhankelijke producenten. Met de rechtstreekse sportwedstrijden erbij maken die ongeveer 90 procent van die top 100 uit.

De bijdrage van de onafhankelijke producenten aan de Vlaamse audiovisuele sector, waaronder de VRT, is dus bijzonder groot. De VRT moet hen dan ook blijven ondersteunen. Elke audiovisuele productie draagt de Vlaamse cultuur uit: niet de kunst, maar wie Vlamingen zijn, hoe ze het stellen, wat hun geschiedenis is, hoe ze leven enzovoort.

In de beheersovereenkomst staat dat de VRT de motor van de audiovisuele sector is. Dat is een cruciale passage. Een professionele sector is nodig om publiek te lokken. De VRT kan hem steunen door de Vlaamse onafhankelijke producenten programma's te laten maken, maar ook door voor zichzelf de lat hoog te houden. In de tijd dat de VRT enkel cultuur, nieuws en duiding bracht, keken Vlamingen naar de Nederlandse televisie. Uit het Waalse voorbeeld blijkt dan weer dat als de openbare omroep de lat laag legt, de commerciële omroepen hetzelfde zullen doen. Bijgevolg is er in Wallonië bijzonder weinig lokale productie, waardoor een buitenlandse commerciële omroep als TF1 er goed scoort.

De VRT moet almaar efficiënter omgaan met haar middelen, die van de belastingbetaler komen. Dat betekent dat ze keuzes moet maken. Voor de VOFTP gaat de creatie van lokale content altijd voor. Producenten begrijpen niet waarom de VRT bij elke besparing concludeert dat ze helaas op het aanbod zal moeten bezuinigen. Ze vinden dat de middelen voor lokale content elk jaar zouden moeten stijgen, minstens met de inflatie mee en eigenlijk in de lijn van de trend in de sector. Naarmate de Vlaamse sector meer internationale waardering krijgt, worden zijn personeelsleden immers duurder. Om hetzelfde niveau te houden zijn er dus meer middelen nodig.

Als de VRT moet besparen – waarvoor de VOFTP overigens niet pleit –, moet ze dat doen op de ondersteunende diensten en door efficiëntiewinsten. Lokale content laten maken door onafhankelijke producenten is trouwens een efficiënte en goedkopere manier van werken. In Vlaanderen heeft het veertigtal professionele producenten samen tweeënhalve klant: de VRT, DPG media en SBS. Een producent kan daardoor alleen overleven als hij goed en goedkoop is.

De Vlaamse overheid moet de VRT steunen in haar plannen om efficiënter te worden. Daarvoor moeten misschien wel wat taboes sneuvelen. De middelen moeten gewoon in grote mate gebruikt worden voor het creëren van content. De VRT moet zich voorbereiden op de digitale evoluties. Nu al kijkt 15 procent van de jongeren niet langer lineair. Die trend zal zich doorzetten. Als de VRT voorheen een programma onder de aandacht wou brengen, programmeerde ze het in primetime, bijvoorbeeld vlak na Thuis. Nu moet ze nadenken over hoe ze datzelfde effect in de digitale omgeving voor mekaar krijgt.

De VRT kan beslissen om vooral in herhalingen en aankoop te investeren, zonder dat dat ook maar enige invloed op haar dotatie teweegbrengt. Daarom vraagt de VOFTP om in de beheersovereenkomst een deel van de dotatie afhankelijk te maken van investeringen in lokale content. Ook kan de dotatie afhankelijk worden van efficiëntiewinst. Hoe kleiner het aandeel van overheadkosten en ondersteunende diensten, hoe hoger de dotatie. Voorts kan de dotatie afhangen van een plan over de digitale toekomst, namelijk een antwoord op de vraag hoe content in die situatie onder de aandacht kan worden gebracht. Hoe dichter het plan aansluit bij wat de Vlaamse overheid wil, hoe hoger de dotatie.

Voorts vraagt de VOFTP aan de Vlaamse overheid om de VRT niet blind aan te moedigen om eigen inkomsten te werven. Een dergelijk beleid mag immers niet ten koste gaan van de reclame-inkomsten van de commerciële omroepen. Anderzijds heeft het ook geen zin de VRT beperkingen op te leggen waar die geen invloed hebben op de commerciële omroepen. Als de reclamegelden naar het buitenland gaan, heeft de Vlaamse productiesector daar evenmin iets aan.

De VOFTP steunt het pleidooi van het VAF om het reclame-excedent tot 3 miljoen euro te laten stijgen, als het geld dan tenminste naar het Mediafonds blijft gaan.

Anderzijds probeert de VRT de aansporing om eigen middelen te verwerven, te volgen ten nadele van de rechten en de middelen van de producenten. In de beheersovereenkomst zou de VRT dan ook verplicht kunnen worden een afspraak te maken met de producenten over coproducties, naar analogie van de afspraak over de rechtenverdeling van producties die volledig door de VRT betaald werden.

Het is belangrijk dat de VRT voldoende financiële armslag heeft. Daartoe kan ze op zoek gaan naar nieuwe inkomsten die voor commerciële omroepen of producenten niet essentieel zijn. Nog belangrijker is dat ze goedkoper produceert, onder meer door de content te laten creëren door de onafhankelijke producenten. Die zijn immers genoodzaakt om met lage overheadkosten een zo goed mogelijk product te maken. Zij hebben op dat vlak geen enkele macht, noch enig monopolie om de prijs kunstmatig op te drijven.

Bij de BBC gaat al jarenlang 25 procent van het programmabudget naar de externe sector. 25 procent wordt door de BBC zelf gebruikt voor nieuws en duiding. 50 procent wordt besteed na een eerlijk aanbestedingsproces. Aan die aanbesteding mogen zowel externe als interne programmamakers deelnemen. Vervolgens beslist de BBC welke programma's het halen. Volgens de huidige beheersovereenkomst moet de VRT 18,25 procent aan de externe sector besteden. Dat zou beter een minimum zijn, waarbij voor de rest van het budget een vorm van concurrentie kan spelen. Dat zou efficiënter en beter zijn voor niet alleen de VRT zelf, maar ook de kijker en dus de belastingbetaler, oordeelt Bruno Wyndaele.

De bestedingsverplichting treft Proximus en Telenet, en nu dus ook Netflix. De Vlaamse overheid is bevoegd en moet die macht grijpen en uitbreiden. Het geld verdwijnt immers uit Vlaanderen. Vlamingen betalen nochtans enorm veel. Ze doen dat niet alleen voor abonnementen op onder meer streamingdiensten, maar ook voor benodigdheden om audiovisuele content te bekijken: een 4G-abonnement of een highspeedinternetabonnement. De bijdrage van die dienstverleners aan de creatie van Vlaamse audiovisuele content is nul euro. Dat is ongezien in de sector.

Ooit betaalden Vlamingen kijk- en luistergeld. Nu komt de dotatie rechtstreeks uit de Vlaamse begroting. Wie naar een commerciële zender kijkt, bekijkt reclame waarmee de programma's grotendeels betaald worden.

Die link is nu doorgeknipt. Het is aan de Vlaamse overheid om de link terug te installeren, door voor de creatie van Vlaamse content niet alleen OTT-spelers te

laten bijdragen, maar al wie geld verdient door het kijken naar audiovisuele content mogelijk te maken.

De internationale content via de streamingdiensten is van betere kwaliteit dan wat lineair uitgezonden wordt. Lineair drijft de kwaliteit van de Vlaamse inhoud duidelijk boven, op de streamingdiensten is de buitenlandse invloed groter. Het maakt de jonge kijker eigenlijk niet uit of het programma van Vlaamse bodem is. Hij kiest gewoon voor kwaliteit.

Het komt er dus op aan de grote spelers te verplichten 10 procent van hun omzet in ons land te gebruiken voor Vlaamse audiovisuele content. Vlaanderen is daarvoor bevoegd en kan dit ook rechtvaardigen als kleine regio in een klein taalgebied.

4.4. Toelichting Klankverbond

Audiomaker *Lucas Derycke* legt uit dat Klankverbond een jonge vakvereniging is, ontstaan uit liefde voor het vak, maar toch vooral uit noodzaak. Ze verenigt en verdedigt iedereen die in Vlaanderen professioneel met audio bezig is: podcasters, klankkunstenaars, stemacteurs, sounddesigners, radiodocumentairemakers en schrijvers. De spreker illustreert zijn organisatie met een audiofragment, namelijk de podcast Bob van AudioCollectief SCHIK, die sinds 2017 1,2 miljoen keer gedownload werd. Ook opvolger El Tarangu werd sinds juni 2019 800.000 keer gedownload. Dat toont aan dat audiowerk geen marginaal verschijnsel is.

Geen audioprijs ter wereld of een Vlaming heeft hem gewonnen:

- de Hörspielpreis der Kriegsblinden, de belangrijkste Duitse radioprijs voor hoorspelen;
- de Prix Europa voor hoorspel;
- de Prix Marulić in Kroatië;
- The Sarah Awards in de Verenigde Staten.

Vanavond in Amsterdam worden opnieuw twee Vlaamse audiomakers door de Nederlandse Stichting Verhalende Journalistiek gelauwerd: Wederik De Backer en AudioCollectief SCHIK. Ze zijn allebei lid van Klankverbond.

Het is Lucas Derycke opgevallen dat Vlaamse radiozenders maar enkele van die bekroonde werken hebben uitgezonden. Het merendeel kwam tot stand zonder subsidies, of met buitenlands geld wegens geproduceerd door Nederlandse of Duitse openbare omroepen.

Hierin ziet Klankverbond vooral een illustratie van een gebrek aan mogelijkheden in eigen land. Hoe kan het dat Vlaams talent in het buitenland gevierd en in Vlaanderen genegeerd wordt? Hoe kan het dat op geen enkel moment in de vaste programmatie zelfs maar aandacht wordt besteed aan audiowerk van onafhankelijke makers of radioproductiehuizen? De prijzenkast toont aan dat er geen gebrek is aan talent en vakmanschap. Vlaanderen heeft goede audiomasteropleidingen aan het RITCS in Brussel en het conservatorium van Antwerpen. Het is tijd dat wie als audiomaker afstudeert, ook in eigen land aan de slag kan.

Klankverbond verwacht meer van de omroepen en vooral van de VRT. In de buurlanden Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Frankrijk, en zelfs in de Franse Gemeenschap, doet de publieke omroep wat de Vlaamse omroepen nalaten, met de VRT op kop. De beheersovereenkomst van de VRT legt meermaals de nadruk op samenwerking met derden, maar op creatief en inhoudelijk vlak is hier weinig van te merken. Samenwerkingen met externe audiomakers en radioproductiehuizen zijn meer uitzondering dan regel. Er bestaat geen kader voor dergelijke samenwerking, noch voor de vergoeding van derden.

De BBC werkt samen met externe radioproductiehuizen voor de creatie van radio-documentaires en podcasts. De NPO heeft een fonds waar makers – zowel aan NPO zelf verbonden als onafhankelijke – geld kunnen aanvragen voor de creatie van audiowerk. Ook bij de Scandinavische omroepen wordt onafhankelijk audiowerk gehonoreerd en gerespecteerd. De opvallende achterstand van Vlaanderen maakt een inhaalbeweging nodig.

In de huidige beheersovereenkomst met de VRT staat dat 18,25 procent van de totale inkomsten besteed moet worden aan externe productiehuizen. Voor radio is dit onvoldoende in de praktijk gebracht. Zo staat ook letterlijk in het VRT-jaarverslag van 2018: "Vrijwel alle radioproducties werden door de VRT zelf gemaakt.". Klankverbond wil dat externe audiomakers en radioproductiehuizen bij de openbare omroep terechtkunnen en dat het vastgelegde percentage ook daadwerkelijk besteed wordt. Het vraagt dat opnieuw te verankeren in de nieuwe beheersovereenkomst.

Het totale budget van de VRT bedroeg in 2018 444,3 miljoen euro, waarvan 18,25 procent naar externe producties moest gaan, of omgerekend (opmerking: de hierna volgende cijfers in deze alinea stemmen niet overeen met de opname omdat de spreker zijn berekening achteraf heeft gecorrigeerd) 75,53 miljoen euro. 1 procent van deze 18,25 procent – nog geen 0,19 procent van het totaalbudget – is 755.305,45 euro. Dat zou een mooi begin zijn vanuit de wetenschap dat Radio Doc van NPO freelancers 6400 euro per radiodocumentaire betaalt. In dat geval komt die 1 procent overeen met 118 radiodocumentaires. Een andere vergelijking: de podcastreeks *El Tarangu* was op 132.000 euro begroot. 1 procent komt dus overeen met vijf dergelijke reeksen. Met die 1 procent kunnen ook veel mensen tewerkgesteld worden, en niet alleen audiomakers.

Meer nog dan voor geld houdt Lucas Derycke een pleidooi voor durf van zenders om de hernieuwde aandacht voor verhalende audio te honoreren en de jarenlange verenging van audiowerk een halt toe te roepen. Een avondje televisie kan een spelprogramma, een live-uitzending, een documentaire en een aflevering van een fictiereeks opleveren. Die variatie is er op de Vlaamse radio niet, op de buitenlandse radio wel. Hoewel radio produceren vele malen goedkoper is dan televisie, worden er in Vlaanderen zelden radiodocumentaires gemaakt of uitgezonden, laat staan fictie. Hoog tijd om daaraan iets te veranderen.

4.5. Bespreking

Wilfried Vandaele heeft heel wat inspiratie opgedaan voor de beheersovereenkomst. Wat vandaag aan bod kwam, is bijzonder belangrijk voor N-VA: eigen producties, Nederlandstalige en Vlaamse muziek enzovoort.

In de beheersovereenkomst staan quota voor Nederlandstalige Vlaamse muziek. Die worden gehaald, hoewel er altijd wel wat kritiek klinkt op het bestaan ervan, op de verdeling tussen Nederlandstalig en Vlaams, op de verspreiding over de zenders enzovoort. Is de huidige formulering werkbaar? Zo niet, hoe kan die beter?

Het commissielid polst of de steun aan de films van 7 procent op heel België of enkel op Vlaanderen slaat.

Er zijn wel wat grijze zones bij investeringen in producties door de openbare omroep, zoals de inbreng van eigen personeel of opnameapparatuur. Moet in de volgende beheersovereenkomst beter omschreven worden wat er al dan niet meegerekend wordt?

Dat de openbare omroep rechten wegkaapt bij de producenten, is een oude klacht. Is er op dat vlak verbetering merkbaar of niet?

Katia Segers heeft heel wat informatie gehoord die nuttig zal zijn voor een voorstel van resolutie, hopelijk parlamentsbreed goedgekeurd. Ze is ook blij dat iedereen voorstander van een sterke openbare omroep blijkt te zijn.

Van Bruno Wyndaele wil het lid vernemen welke inkomsten die nog niet bestaan, hij voor ogen heeft. Denkt hij aan een nieuw soort kijk- en luistergeld?

Klopt het dat de VRT alleen Thuis intern produceert? Hoe kan de omroep dan een betere verhouding nastreven tussen interne en externe producties?

Ook Katia Segers denkt dat de investeringsverplichting moet worden uitgebreid. In Wallonië wordt die zowel op omzet als op winst berekend. Is het een goed idee om ze ook in Vlaanderen op omzet te berekenen?

Een faire verdeling van de rechten is essentieel voor alle partijen. Wat loopt er mis en hoe kan die rechtenverdeling verbeteren?

Voorts vraagt Katia Segers hoeveel audiomakers met masteropleiding bij de VRT werken.

Aan Erwin Provoost vraagt het commissielid ten slotte of het VAF geen audioproducties kan steunen.

Erwin Provoost deelt mee dat de 7 procent die hij heeft vermeld, is gebaseerd op de documenten van het European Audiovisual Observatory. Van de 27 Belgische films zijn er echter 22 Vlaamse. Het percentage klopt dus niet helemaal, maar toch min of meer.

De RTBF investeerde in 2017 1,6 miljoen euro in langspeelfilms, de VRT 639.000 euro. Door de besparingen heeft de VRT zich dus wel degelijk op televisieprogramma's gefocust.

In de nieuwe Franse wetsvoorstellen over streamingdiensten die focussen op televisieseries, staan naast de 25 procent investeringsverplichting ook quota voor steun aan langspeelfilms. Langspeelfilms kunnen niet losgekoppeld worden van televisieproducties. Regisseurs werken zowel voor bioscoop als voor televisie. Het kan niet de bedoeling zijn dat Vlaamse films in de bioscoop gewoon opgegeven worden.

Bruno Wyndaele heeft geen verbeteringen te melden in de afspraken over de rechtenverdeling tussen producentenverenigingen en de VRT. Voor een fictiereeks of een animatiereeks met internationale potentie is het normaal dat afgesproken wordt inkomsten uit het buitenland te verdelen onder de partijen die hebben bijgedragen. Alleen is dan de kwestie wat meegerekend wordt als bijdrage aan de productie. De VRT rekent het volledige bedrag dat ze eraan besteedde als haar bijdrage aan die productie, doorgaans tussen een kwart en een derde van het totaal. De rest zijn gelden van de taxshelter, het Mediafonds, de investeringsverplichting van Telenet, buitenlandse omroepen of andere investeerders. Die krijgen dus twee derde van de buitenlandse inkomsten. Alleen krijgt de VRT in ruil voor haar investering ook de uitzending van het programma, maar wordt die niet verrekend. Bruno Wyndaele heeft echter begrepen dat de VRT open staat voor gesprek daarover.

Hij is absoluut voorstander van een investeringsverplichting op basis van omzet. In de huidige, beperkte, bestedingsverplichting is het grote verschil tussen de OTT-spelers en de dienstenverdelers het al dan niet verwerven van rechten. Telenet, Proximus en nog enkele kleinere dienstenverdelers verwerven geen rechten, OTT-spelers als Netflix wel. Die discrepantie moet verdwijnen, waarbij iedereen die een bestedingsverplichting heeft, rechten moet kunnen verwerven.

Voorts moeten de percentages stijgen en gelijkgezet worden.

Daartoe acht *Erwin Provoost* wetgevend werk nodig. Het gaat om antwoorden op bijvoorbeeld de vraag of Telenet en Proximus moeten investeren in programma's die eerst in open air worden uitgezonden, en de vraag of producties met publiek geld eerst achter een betaalmuur kunnen.

De spreker begrijpt niet waarom Telenet en Proximus in Vlaanderen 1,36 euro per abonnee moeten bijdragen, terwijl het in Wallonië om 2,50 euro gaat. Hij zou graag hebben dat die bijdrage in Vlaanderen stijgt tot het niveau van Wallonië.

Bruno Wyndaele voegt eraan toe dat het niet klopt dat de VRT alleen Thuis intern produceert. Naast de productie van nieuws en duiding, heeft ze ook nog een interne productiecel.

An Jacobs, gedelegeerd bestuurder van de VOFTP, beaamt dat de beheersovereenkomst een percentage voor externe productie oplegt, waarbij de verhouding tussen onafhankelijke productie en facilitaire diensten ongeveer gelijk moet blijven. Op vraag van de VOFTP is dat in de laatste beheersovereenkomst zo nauwkeurig mogelijk omschreven. Het probleem is dat de VOFTP geen inzage heeft in wat er juist meegerekend is als besteding.

Na kritische opmerkingen daarover heeft de VRT aan de VOFTP gemeld dat ze alles meerekende wat gefactureerd wordt door een externe producent. Maar dat blijft even vaag.

Een bijkomende moeilijkheid is dat het moment waarop de VRT een bepaald bedrag in rekening brengt, niet overeenstemt met het moment waarop de externe producent het in zijn boekhouding meerekent. Het is dus onmogelijk de cijfers van de leden of de jaarrekeningen als bron te gebruiken. Het blijft dus eigenlijk een vertrouwensoefening. *An Jacobs* pleit dus voor meer transparantie en controle door derden.

Bruno Wyndaele analyseert dat een uitgebreidere bestedingsverplichting de facto een kleinere uitgave voor de omroep betekent. Dat is een slimme manier om meer te doen met minder geld. Te vermijden is dat de VRT extra inkomsten haalt bij wie het zelf nodig heeft, bijvoorbeeld de acteurs.

Erwin Provoost wijst erop dat audioproducties expliciet uitgesloten zijn uit de beheersovereenkomst met het Vlaams Audiovisueel Fonds, hoewel bepaalde zaken die *Lucas Derycke* opsomt, zoals de podcasts, eigenlijk wel in de VAF-winkel thuis horen. Ook de vorige beheersovereenkomst van het VAF heeft de opdracht met nieuwe zaken verruimd zonder er financiële middelen tegenover te zetten. De spreker huivert dus enigszins bij de vraag van het Klankverbond om 1 procent, zelfs als die op zich gerechtvaardigd is.

Lucas Derycke legt uit dat de financiering aan Franstalige kant deels gebeurt via het literatuurfonds van de Franse Gemeenschap.

Afgestudeerden kunnen inderdaad bij de radio terecht, maar voor onafhankelijke makers is er amper plaats bij de Vlaamse radiozenders. AudioCollectief SCHIK bestaat voor twee derde uit Vlaamse afgestudeerden, maar is opgepikt door de Nederlandse openbare omroep. Pas toen zijn succes bewezen was, ging de VRT ermee in coproductie voor een tweede reeks. Toen *Lucas Derycke* zelf afstudeerde, kon hij respectievelijk in Nederland en Duitsland bij NPO en WDR aan de slag. De talentenwerving van die openbare omroepen is dus succesvoller dan die in Vlaanderen.

Hans Helewaut wijst erop dat quota minima zijn. De discussie gaat meer over wie, wat, wanneer en op welke zender er precies gedraaid wordt. Net daarover overlegt MuziekOverleg met de VRT en doet ze objectieve metingen.

Bruno Wyndaele deelt ten slotte nog mee dat Tim Raats binnenkort een wetenschappelijke studie uitbrengt over de bestedingsverplichting in Vlaanderen.

Elisabeth MEULEMAN,
voorzitter

Manuela VAN WERDE
Katia SEGERS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AVMD	audiovisuele mediadiensten
BBC	British Broadcasting Corporation
DPG	(historisch) De Persgroep
EBU	European Broadcasting Union
EMC	European Music Council
FARO	Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed
HBO	Home Box Office
imec	Interuniversitair Micro-elektronicacentrum
MIA	Music Industry Award
MNM	Music and More
NPO	Nederlandse Publieke Omroep
oKo	Overleg Kunstenorganisaties
OTT	over the top
RITCS	Royal Institute for Theatre, Cinema and Sound
RTBF	Radio-Télévision belge de la Communauté française
SABAM	Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers / Société belge des Auteurs, Componistes et Éditeurs (historische naam = Société Anonyme Belge des Auteurs et Musiciens)
SBS	Scandinavian Broadcasting System
SMIT	Studies in Media, Innovation and Technology
SoCiuS	Steunpunt voor Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk
SVOD	subscription video on demand
TF1	Télévision française 1
VAF	Vlaams Audiovisueel Fonds
VOD	video on demand
VOFTP	Vlaamse Onafhankelijke Film & Televisie Producenten
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
VTM	Vlaamse Televisiemaatschappij
VUB	Vrije Universiteit Brussel
WDR	Westdeutscher Rundfunk